

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ВІННИЦЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Циклова комісія правових та психологічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-виховної
роботи ВСП ВФКЕП ЗУНУ
Лія Заврошніа

«31» серпня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНФЛІКТОЛОГІЯ»**

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма - освітньо-професійна програма «ПСИХОЛОГІЯ»

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Форма навчання	Курс	Семестри	Лекції	Практичні	СРС	Разом	Іспит, залік
денна	II	III	15	15	90	150	Залік

2023–2024 навчальний рік

**1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНФЛІКТОЛОГІЯ»**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
Змістових модулів: 3	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки
		2-й
Загальна кількість годин – 120 год.	053 Психологія	Семестр
		3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год.	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		15 год.
		Практичні
		15
		Самостійна робота
		90 год.
		Вид контролю:
		іспит, 3-й семестр

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КОНФЛІКТОЛОГІЯ»

Програму вивчення дисципліни «КОНФЛІКТОЛОГІЯ» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 053 «Психологія», враховуючи вимоги до психолога на сучасному етапі, які передбачають розвиток та вдосконалення комунікативних навичок, які будуть використовуватися при веденні наукових дискусій з питань конфліктології, а також використання технологій ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті в професійній діяльності.

Метою дисципліни є: формування у майбутніх фахівців систематизованих уявлень, теоретичних знань та практичних умінь, які дозволять їм адекватно і ефективно використовувати одержані психологічні знання в своїй професійній діяльності.

В процесі викладання дисципліни студентам ставляться такі завдання: мати уявлення про концептуальну модель (психологічний зміст, склад, структуру та механізми) трудової діяльності; вчення дисципліни є: розглянути сучасний стан та розвиток конфліктології як науки, поглибити і закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях, формування й розвиток у студентів навичок та умінь вирішення конкретних завдань з управління конфліктами в різних сферах діяльності.

Завдання - закласти фундаментальні основи розуміння основних теорій курсу «Конфліктологія»; сформувані уявлення про конфлікт, функції, причини і засоби розв'язання конфліктів; розкрити сутність методів дослідження та управління конфліктами; розкрити природу й теорії конфлікту; розглянути типологію конфліктів; виявити різницю між соціологією конфлікту, психологією конфлікту та конфліктологією.

За результатами вивчення курсу студент повинен

ВМІТИ:

- оцінювати місце конфліктології в системі спеціальних наук про людину;
- використовувати технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті;
- виявляти механізм та причини соціальних конфліктів;
- визначати етапи виникнення конфлікту з метою подальшого його розв'язання;
- розпізнавати внутрішньо-особистісний конфлікт;
- виявляти основні етапи переговорного процесу;
- визначати шляхи розв'язання конфліктів в управлінні;
- використовувати отримані знання для попередження та регулювання конфліктів.

ЗНАТИ:

- об'єкт та предмет конфліктології;
- сутність конфлікту та його структуру;
- динаміку та причини конфлікту;
- види конфліктів у суспільстві та їх особливості;
- особливості внутрішньо-особистісного, міжособистісного та міжгрупового конфліктів;

- психологічні особливості механізму виникнення конфліктів;
- теорії поведінки особистості в конфлікті;
- технології управління конфліктами;
- психологічні умови попередження та розв'язання конфліктів.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1.

Історико-методологічні основи конфліктології.

Тема 1.1. Історія становлення конфліктології. Передумови конфліктологічних ідей. Сучасні теорії конфлікту. Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Об'єкт і предмет конфліктології.

Тема 1.2. Характеристика конфлікту як соціально-психологічного феномену. Поняття про конфлікт. Причини та функції конфлікту. Структурні елементи конфлікту. Динаміка конфлікту. Класифікація конфліктів.

Тема 1.3. Причини виникнення конфліктів. Фактори конфліктів: об'єктивні фактори виникнення конфліктів; соціально-психологічні причини конфліктів; особистісні причини конфліктів.

Тема 1.4. Теорії поведінки особистості в конфлікті. Моделі поведінки особистості в конфлікті та їх характеристика. Стили конфліктної поведінки особистості в конфлікті. Типи конфліктних особистостей.

Тема 1.5. Особистісний конфлікт: поняття, види, причини та наслідки. Особистісний конфлікт у працях психологів (З. Фрейд, К. Роджерс, В. Франкл, Леонтьєв А. Н.). Класифікація особистісних конфліктів. Внутрішні та зовнішні причини. Протиріччя та фрустрація. Наслідки особистісних конфліктів.

Тема 1.6. Міжособистісний конфлікт: функції та складові. Сутність міжособистісного конфлікту. Трагування міжособистісного конфлікту через протиріччя між людьми. Аналіз конструктивних та деструктивних функцій міжособистісного конфлікту. Специфіка складових.

Тема 1.7. Форми прояву та способи вирішення внутрішньо-особистісного конфлікту. Поняття та особливості міжособистісного конфлікту. Класифікація міжособистісного конфлікту. Управління міжособистісними конфліктами. Поняття про групові конфлікти. Класифікація міжгрупових конфліктів. Управління міжгруповими конфліктами.

Змістовний модуль 2.

Конфлікти в організаціях та сфері управління.

Тема 2.1. Поняття про конфлікт в організації. Попередження та подолання конфліктів в організації. Техніки та технології управління конфліктами в організації. Конфлікти у сфері управління.

Тема 2.2. Конфлікти в діяльності керівника. Конфлікти і влада в організації. Особистісні і групові особливості протікання конфліктів. Економічні конфлікти. Конфлікти у сфері політики. Характеристика соціальних конфліктів. Конфлікти в духовній сфері суспільства.

Тема 2.3. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті. Поняття та зміст технологій ефективного спілкування. Технології раціональної поведінки в конфлікті. Управління стресом як прийом і засіб попередження конфліктів.

Тема 2.4. Інструментарій аналізу конфліктів. Методи аналізу конфлікту. Методи аналізу конфлікту: структурний, динамічний, теоретико-ігровий, теоретико-драматичний, структурно-ігровий.

Тема 2.5. Технології управління конфліктами. Сутність та особливості управління конфліктами. Методи управління конфліктами.

Тема 2.6. Основи запобігання та вирішення конфліктів.

Особливості прогнозування та попередження конфліктів на підприємстві. Особливості прогнозування конфліктів.

Тема 2.7. Попередження конфліктів на підприємстві. Підходи сучасного менеджменту до профілактики конфліктів. Співробітництво як універсальний спосіб попередження конфліктів.

Змістовний модуль 3.

Посередницька діяльність у розв'язанні конфліктів.

Тема 3.1. Медіація як форма управління конфліктами. Участь третьої сторони з розв'язання конфліктів. Вплив третьої сторони на вихід із конфліктів. Діяльність психолога з урегулювання конфліктів.

Тема 3.2. Психологія переговорного процесу з розв'язання конфліктів. Основний зміст переговорного процесу. Особливості ведення переговорів. Моделі поведінки партнерів у переговорному процесі. Технології стратегій та тактик у переговорному процесі.

Тема 3.3. Комунікативні навички медіаторів при вирішенні конфліктних ситуацій в освітньому просторі. Поява та застосування відновних практик.

Тема 3.4. Кола примирення. Тренінг з медіації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем 1	Кількість годин				
	Денна форма				
	усього 2	у тому числі			
		лекції 3	практичні 4	індивідуальна робота 5	самостійна на робота 6
Змістовий модуль 1. Історико-методологічні основи конфліктології.	62	8	4	-	50
Тема 1.1. Історія становлення конфліктології.	2	2	-	-	-
Тема 1.2. Характеристика конфлікту як соціально-психологічного феномену.	2	2	-	-	-

Тема 1.3. Причини виникнення конфліктів.	2	2	-	-	-
Тема 1.4. Теорії поведінки особистості в конфлікті.	2	2	-	-	-
Тема 1.5. Особистісний конфлікт: поняття, види, причини та наслідки.	2	-	2	-	-
Тема 1.6. Міжособистісний конфлікт: функції та складові.	2	-	2	-	-
Тема 1.7. Форми прояву та способи вирішення внутрішньоособистісного конфлікту.	50	-	-	-	50
Змістовний модуль 2. Конфлікти в організаціях та сфері управління.	52	6	6	-	40
Тема 2.1. Поняття про конфлікт в організації.	2	2	-	-	-
Тема 2.2 . Конфлікти в діяльності керівника	2	-	2	-	-
Тема 2.3. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті.	2	-	2	-	-
Тема 2.4. Інструментарій аналізу конфліктів.	2	2	-	-	-
Тема 2.5. Технології управління конфліктами.	40	-	-	-	40
Тема 2.6. Основи запобігання та вирішення конфліктів.	2	-	2	-	-
Тема 2.7. Попередження конфліктів на підприємстві.	2	2	-	-	-
Змістовний модуль 3. Посередницька діяльність у розв'язанні конфліктів	6	1	5	-	-
Тема 3.1. Медіація як форма управління конфліктами.	2	-	2	-	-
Тема 3.2. Психологія переговорного процесу з розв'язання конфліктів.	1	1	-	-	-
Тема 3.3. Комунікативні навички медіаторів при вирішенні конфліктних ситуацій в освітньому просторі.	2	-	2	-	-
Тема 3.4. Кола примирення.	1	-	1	-	-
Всього	120	15	15		90

5. Тематика лекційних занять

№ п/п	Тема лекційного заняття	Кількість годин
1	Історія становлення конфліктології. Передумови конфліктологічних ідей. Сучасні теорії конфлікту. Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Об'єкт і предмет конфліктології.	2
2	Причини виникнення конфліктів. Фактори конфліктів: об'єктивні фактори виникнення конфліктів; соціально-психологічні причини конфліктів; особистісні причини конфліктів.	2
3	Теорії поведінки особистості в конфлікті. Моделі поведінки особистості в конфлікті та їх характеристика. Стили конфліктної поведінки особистості в конфлікті. Типи конфліктних особистостей.	2
4	Поняття про конфлікт в організації. Попередження та подолання конфліктів в організації. Техніки та технології управління конфліктами в організації.	2
5	Інструментарій аналізу конфліктів. Методи аналізу конфлікту. Методи аналізу конфлікту: структурний, вірогідносний, динамічний, теоретико-ігровий, теоретико-драматичний, структурно-ігровий.	2
6	Попередження конфліктів на підприємстві: профілактика конфліктів шляхом створення об'єктивних організаційно-управлінських та соціально-психологічних умов, що протистоять виникненню передконфліктних ситуацій, усунення особистісних причин конфліктів	2
7	Психологія переговорного процесу з розв'язання конфліктів. Основний зміст переговорного процесу. Особливості ведення переговорів. Моделі поведінки партнерів у переговорному процесі. Технології стратегій та тактик у переговорному	1
	Всього	15

6. Тематика практичних занять

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Особистісний конфлікт: поняття, види, причини та наслідки. Поняття особистісного конфлікту. Особистісний конфлікт у працях психологів (З. Фрейд, К. Роджерс, В. Франкл, Леонтьєв А. Н.). Класифікація особистісних конфліктів. Внутрішні та зовнішні причини. Протиріччя та фрустрація. Наслідки особистісних конфліктів.	2
2	Міжособистісний конфлікт: функції та складові. Сутність міжособистісного конфлікту. Трагування міжособистісного конфлікту через протиріччя між людьми.	2
3	Конфлікти в діяльності керівника. Конфлікти і влада в організації. Особистісні і групові особливості протікання конфліктів. Економічні конфлікти.	2
4	Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті. Поняття та зміст технологій ефективного спілкування.	2
5	Основи запобігання та вирішення конфліктів.	2
6	Медіація як форма управління конфліктами. Участь третьої сторони з розв'язання конфліктів.	2

7	Комунікативні навички медіаторів при вирішенні конфліктних ситуацій в освітньому просторі.	2
8	Тренінг «Кола примирення».	1
	Всього	15

7. Самостійна робота

Самостійна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем соціологічних та психологічних аспектів.

Форми самостійної роботи

- Опрацювання лекційного матеріалу.
- Самостійне вивчення тем курсу та окремих питань за навчальною літературою, науковими статтями тощо.
- Підготовка до практичних занять.
- Підготовка до письмових контрольних робіт.
- Участь в олімпіадах та конкурсах на кращого знавця дисципліни.

Тематика самостійної роботи студентів

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Форми прояву та способи вирішення внутрішньо-особистісного конфлікту.	50
2	Технології управління конфліктами.	40
	Всього	90

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіа проектора та інших ТЗН; практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні заняття; робота в Інтернеті.

9. Методи контролю

В процесі вивчення дисципліни «Конфліктології» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- директорська контрольна робота; оцінювання виконання індивідуального завдання;
- залік.

Підсумковий бал (за 100 - бальною шкалою) з дисципліни «Культура психології» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

3-й семестр (Залік)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Сума
--------------------	--------------------	--------------------	------

(модульна контр. роб., поточне оцінювання, тестовий контроль)	Директорська контрольна робота	Середнє арифметичне по поточним оцінкам	
25%	45%	30%	100%
Тиждень (7)	Тиждень (15)	Тиждень (15)	

Шкала оцінювання(переведення)

За шкалою коледжу	За національною шкалою	За шкалою ECT8
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75 - 84		C (добре)
65-74	задовільно	D(задовільно)
60-64		E(достатньо)
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F

«ВІДМІННО» - знання глибокі, міцні, системні. Студент вміє застосовувати їх для виконання завдань пошукового характеру, може самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, виявляти й відстоювати власну позицію.

«ДОБРЕ» - відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень. Студент вміє робити висновки, виправляти допущенні неточності, він знає суть понять, явищ, вміє пояснити основні теоретичні положення, може самостійно застосовувати знання в типових ситуаціях.

«ЗАДОВІЛЬНО» - відповідь правильна, але недостатньо осмислена. Студент розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати теоретичні положення. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразками.

«НЕЗАДОВІЛЬНО» - відповідь зі значними помилками і неточностями, студент відтворює менш як половину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, елементарні завдання виконує лише за допомогою викладача

10. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни «Конфліктологія».
2. Матеріали комп'ютерних презентацій лекційного курсу «Конфліктологія».
3. Питання для поточного контролю.
4. Тестові завдання.
5. Презентації.
6. Пошукові роботи студентів.
7. Завдання для проведення модульного контролю, ДКР, залік.

11. Список рекомендованої літератури:

1. Брич В. Я. Психологія управління [Текст] : навчальний посібник / В. Я. Брич, М. М. Корман. - К. : Кондор-Видавництво, 2013. - 384 с.
2. Ващенко І. В. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навчальний посібник. - К. : Знання, 2013. - 407 с.

3. Конфліктологія: навч. посіб. для вищ. військ. навч. закл. /за ред. М. П. Гетьманчука, П. П. Ткачука. - Л. : ЛІСВ, 2007. - 327 с.
4. Конфліктологія [Текст] : навчальний посібник /за ред. Г. В. Гребенькова. - Львів : Магнолія, 2011. - 229 с.
5. Котигоренко В. Конфліктологія // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. - К.: Парламентське видавництво, 2011. - с.362. 6. Крушельницька О. В. Управління персоналом [Текст] : Навч. посіб. - К. : Кондор, 2005. - 246 с.
6. Кулініч І. О. Психологія управління [Текст] : підручник. -К. : Знання, 2011. - 415 с.
7. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика [Текст] : Навчальний посібник . К. : ВД "Професіонал", 2007. - 416 с.

Додаткова література:

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління [Текст] : посібник. - К. : Академвидав, 2003. – 568 с.
2. Основи конфліктології: Навч. посіб. для студ. ВНЗ / А. М. Гірник. - К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. - 222 с.
3. Пірен М. І. Конфліктологія. - К.: МАУП, 2007. - 360 с.
4. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів, 2015. - 563 с.
5. Русинка І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами [Текст] : Навчальний посібник . - К. : ВД «Професіонал», 2007. – 332 с.
6. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посібн. / За наук. ред. Л.М. Карамушки. - К.: Фірма «ІНКОС», 2005. - 366 с.